

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Illud quartum caput. Et super fructibus debitis ex omissione horarum, &c.
parag. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

verum etiam quoad totum. Hæc enim cum sint in hoc casu incerti Domini, debentur Pauperibus, atque adeo sunt compositionis capacia. Differt hic casus à præcedenti in duobus, nam in præcedente notus erat Dominus. Et legatum factum erat ad exonerandam conscientiam, quæ duo non sunt in casu præfenti.

2. Nota autem hic Primo, si summa excedit decem mille maravadi Hispanos mox explicandos §. 6. debere fieri compositionem per Commissarium, si non excedit posse per tot Bullas, quot mox eodem §. 6. dicemus. Et subadverte, quando compositio fit per Commissarium, debere ejusmodi hæredem jurare se diligentiam moralem adhibuisse ad inveniendos legatarios modo universaliter explicando §. 5. sine, quod Juramentum non requiritur, cum per Bullas &c.

5. Nota Tertio. Quod dicitur de legatis prædictis incertis, dic de fidei commissis incertis, nam legata, & fidei commissa saltem in hoc equiparantur, ut recte Villalobus, a aliique.

a Villalob. 4. Nota Quarto id quod infra dicam §. 7.

11. 29. nu. 22. Mendo num. 5. 5. Nota Quinto si Cajus v. g. determinatæ personæ Titio v. g. legat aliquam summam, quam à Titio furatus fuerat, vel quomodo-cumque ab illo habuerat, nõ posse prædictos Caii hæredes uti Compositione, quia tunc certus est creditor, & legatum illud potius est restitutum, quam vere legatum.

Si Defunctus habebat bona, super quæ poterat componi, an de iisdem possit componi hæres, dicam mox §. 4. num. 13.

§. IV.

Explicat illud Quartum Caput. Et super fructibus debitis ex omissione Horarum Canonicarum, & fructibus ex redditibus Ecclesiasticis male perceptis.

b Mendo d. 34. c. 3. c Trullen. l. mox cit. d Bardi p. 3. tr. 5. disp. 2. c Trull. l. 3. de Bulla c. 2. 1. Siquis Ecclesiasticus Beneficiarius non recitavit Horas Canonicas, vel Beneficium habuit sine titulo, vel aliud non Canonicè obtinuit, & tamen fructus Beneficii percipit, cum injuste perceperit, debet eos restituere, sed b potest uti hac compositione, de qua loquimur, (quantum debeat restituere; qui omittit Horas Canonicas vide Castropalaum c Trullen d Bardi. e)

Idem si excommunicatus, vel suspensus, vel

Irregularis eos fructus perceperit, idem, inquam, dic in sententia eorum, & in casibus illis, in quibus vide Trullench f aliosque. Idem f Mend. quod dicitur de beneficiario non recitante disp. 34. Horas, dic de Pensionario,) propter eandem c. 2. n. 28. rationem) non recitante officium B. Mariæ Virginis.

2. Hic autem est quædam conditio observanda, ut ultra duos Reales, quos ejusmodi beneficiarius debet erogare pro una Bulla, quæ remittit ipsi mille maravadi Hispanos. mox explicandos §. 6. debeat dare alios duos Reales Ecclesiæ in qua est Beneficiu, pro quo compositio expeditur, & sic pro aliis singulis Bullis quibus indigebit beneficiarius. Quod si summa à Beneficiario male percepta excedit decem mille maravadi eodem §. mox explicandos, unde debeat compositio immediate fieri cum Commissario, summa compositionis debet dividi, cujus altera pars media detur in subsidium Belli, altra tribuenda est pari modo Ecclesiæ, ubi est beneficium, Hunc sensum faciunt illa verba Summarii vulgaris, quod in nostro Regno distribuitur pro hac compositione *Che habbi da daro altri due Reali alla fabrica della Chiesa del Beneficio Etc. e volendo si componere di piu' s'offerui l'ordine dichiarato di sopra.*

3. His declaratis, Nota primo, super Distributiones quotidianas, si quando quis, cū non interfuerit Choro, illas tamen accepit, non posse fieri compositionem, Ratio est manifesta, quia hæ accrescunt interessentibus, ergo cum Dominus sit certus, non est locus compositioni.

g Henr. Rod. Lud. à Cr. cum Trull. l. 3.

4. Idem propter eandem rationem dic de fructibus beneficii cujuscumque, quando ex speciali statuto, vel consuetudine legitima aliis sint attributi. Lege Andream Mendo, qui tandem concludit, id esse, saltem tamquam tutius amplectendum.

5. Nota Secundo, nec item posse fieri compositionem super redditus, quos forte perceperunt Parochi, vel Episcopi non residentes ultra tempus ipsi à Tridentino concessum. i Trid. sess. Ratio est, quia ibi Concilium prohibet, ne de iis fiat compositio; & ex alia parte non apparet in Bulla hæc revocari hujusmodi prohibitionem.

h Trull. eū aliis ibid. i Trid. sess. 23. c. 2. de Refor.

6. Idem recte docet Ludov. à Cruce de fructibus non rite perceptis ex beneficiis incompatilibus, quia ex Tridentino citato non

residentes non possunt, ut modo dictum est, componi: at ille qui habet duo Beneficia incompatibilia non potuit in utroque reside- re, & ita testatur dictus Ludovicus, respon- disse Commissarium Cruciatæ de hac re in- terrogatum; sed bene notat Mendo *a* posse componi de fructibus beneficii, ubi forte re- sedit, quia, quoad hoc, non repugnat Triden- tinum.

*a Mendo
d. 34. c. 3.
m. 36.*

7. Nota Quarto, quid de fructibus benefi- cii vacantis? Respondeo, De his fusè loquen- tem legi posse Trullen. *b* qui denique ait, fru- ctus tempore veræ vacationis provenientes, in sententia multorum, debere successoribus, vel convertendos esse in Ecclesiæ utilitatem, atque adeo cum sic certi sint creditores, non habet (ut aliqui censent) locum compo- sitio.

*b Trull.
l. c.*

8. Dixi (ut aliqui censent) nam ceterum ipse idem Trullench *c* putat, etiam super fru- ctibus veræ vacationis prodesse compositionem, tamen si successoribus ii deberentur (de qua tamen re, hoc est cui debeantur tales fructus est solennis questio: & tandem Sua- rez *d* dixit consuetudinem legitimam cu- juscumque loci esse servandam.) Ratio prop- ter quam super his compositio possit expedi- ri, est, quia adhuc antequam successor il- losumat, sibi que vendicet, sunt in disposi- tione Pontificis, qui Commissario delegavit potestatem super illis compositionem concedendi.

*c Idem l. c.
cui addit
Mendo d.
34. c. 3.
n. 42.
d. Suar. l.
4. de Re-
lig. c. 53.
n. 26.*

9. Nota Quinto, non posse *e* expediri compo- sitionem super stipendiis pro Missis cele- brandis male perceptis: nã constat, eas Missas esse celebrandas pro iis determinate sive vivis, sive Defunctis, pro quibus ii intenderunt, qui stipendia seu eleemosynam tribuerunt; quare etiam si tu illorum non recorderis, neque illos seias; personæ in certâ nequaquam sunt, cum à Deo, ad quem pertinet earum fructum con- cedere, satis, superque noscantur.

*e Lud. à
C. r. d. f. 3.
dub. 18.
Trull. l. 3.
c. ult. fi-
ne.*

10. Nota Sexto. Quid de beneficiario cum distractione voluntaria horas Canonicas recitante? Supponendo eam sententiam, qua docet recitantem cum voluntaria distractio- ne non satisfacere in conscientia obligationi, quam inducit vel ipsa ratio orationis, vel Ec- clesiæ grave præceptum;

Respondeo. Aliqui hunc negant, compo- sitione indigere; alii qui affirmant: Ratio affir- mantium est, quia ad orationem cum atten-

tionem faciendam obligatur beneficiarius, at- que adeo, cum peccet, nec ponat, quod ab ip- so ratione beneficii requiritur, contra iustitiã operatur; unde cum obligetur fructus sic per- ceptos restituere, indigebit compositione, vel eos Ecclesiæ restituat. Ratio negantium est, quia esto is peccet contra Religionem, non tamen contra iustitiã, jam enim externe re- citat, ad quod solum vi beneficii teneri vide- tur. Utraque sententia est probabilis, lege Bar- di *f* & ab eodem citatum, & non in omnibus approbatum Andream Mendo.

Huc reducitur illa Questiuicula An Offi- cium hodie omisum à similibus Beneficia- riis, si cras ab eodem suppleatur, recitando Of- ficium duplicatum, satisfaciatur, quoad iusti- tiã, etiam pro hodierno die, & sic nõ indigeat compositione pro ejus omissione. Respondeo. Ita *g* putat Suarez cum nonnullis aliis; sed *g* Suarez certe oppositum *h* est omnino tenendũ, quia Officium est additum ab Ecclesia huic diei, quo elapso, nulliter, quoad diem hunc, sup- pletur. Neque obstat altero die suppleri ali- quando posse Missam, quam hodie celebrare *e*, debeat beneficiarius, nõ obstat, inquam, quia Missa regulariter non est addita à dantibus pro ea eleemosynam huic diei, quia ab ipsis solum spectari solet utilitas, & fructus Missæ, quæ regulariter æque habentur altero die. At Officium additum est huic diei ab Ecclesia, quæ respexit ad hunc præcise diem, ne scilicet dies illus præteriret sine religioso cultu per Officium.

12. Nota Septimo, An Hæres defuncti be- neficiarii possit utiliter se componere de fru- ctibus male ab ipso beneficiario perceptis, & nunc jam à dicto hærede alias legitime pos- sessis? Respondeo, nõ posse existimat Delugo. *i* quia compositio pro debitis certis non vide- tur esse concessa, nisi illi, qui ea debita perso- naliter contraxit, at hæc debita contraxit be- neficiarius, non hæres. Verum Bardi *k* conten- dit, posse, donec aliud non declaret Com- missarius Cruciatæ, quia non apparet in Bul- la, compositionem pro debitis certis esse con- cessam, qui illa immediate con-

13. Atque, hac posita Decisione, multo ma- gis sequitur, universaliter hæredem posse se componere super omnibus illis bonis, sive male perceptis, sive male retentis, super qui- bus poterat se componere Defunctus, dum

inter

inter vivos existebat, nam ad hæredes proveniunt bona Defunctorum iisdem qualitatibus affecta, quibus apud Defunctos erant.

§. V.

Explicatur illud, si facta diligentia non invenitur creditor.

1. **P**raeter illud de medietate Legatorum ex negligentia Legatarii, & praeter dicta de fructibus receptis in omissione horarum Canoniarum, semper in aliis requiritur, sicut supra dictum est, ut constet creditorem esse incertum, seu ignotum. Id autem constare debet per diligentiam morali modo factam, hoc est, ut adhibita sit ea diligentia, quam vir bonus, & timoratus in simili casu, consideratis, quantitate, & qualitate rei, apponeret in re sua; non enim eadem diligentia sufficit ad querendum Dominum prioris Adamantis; quæ ad Dominum unius, vel alterius aurei. Et quidem de hac sufficienti diligentia exhibita, debet à debitore fieri Jamentum, quando fit compositio immediate cum Commissario, quando autem fit per acceptionem Bullarum, satis est, ut ipse debitor sit certus, illam fecisse, & hanc esse praxim, affirmat, & signate Trullench.

2. Nota hic primò. An dicendus firm esse certus, an incertus, si sciam rem, quam ego habeo, esse alicujus ex duobus vel tribus, vel quatuor, nesciã verò cujus in particulari? Respondeo, hæc dicendum esse certum; quare tunc res est dividenda inter illos pro rata dubii.

3. Quid si dubium versetur inter decem, quindecim, viginti, centum? Respondeo. Cum hæc res debeat morali & humano modo pensari, debet prudenti Judicio, spectata qualitate personarum, rei que quantitate, discerni, an sit tantum dubium, ut res illa ad certitudinem potius, quam ad incertitudinem vergat.

4. Nota Secundò. Quid si creditor certus sit absens? Respondeo. Tunc sanè, (ut rectè advertit Sotus c) is erit per se loquendo, certus; absentia enim Domini ejus certitudinem non tollit. Dixi (per se loquendo) nam id limitat Henriquez, & nisi res esset ad Dominum mittenda majoribus expensis, quam ipsa valeat, tunc enim æquiparatur rei incerti

Domini. Sed adverte, hoc tunc locum habere, quando non speratur, fore opportunum tempus eam restituendi Domino, & quando debitor non tenetur illas expensas facere.

Quod ultimum ideo dicitur, quia quando res est illicite à te acquisita debes regulariter tuis expensis (si habeas unde) mittere ad Dominum juxta alibi à me dicta, & consequenter non suffragabitur tibi compositio.

5. Nota Tertio. Quid si sub dubio debeant aliquam summam Titio V.G. Creditori mihi satis cognito, sub dubio, inquam, an illi debeam decem, an quindecim, an viginti, an nihil? Respondeo. Putat Henriquez a debere Titio aliquid juxta prudens Judicium. Spectato dubio, & spectata rei quantitate, de reliquo autem posse componi. Cujus Decisionis illam rationem redderem, quia de eo, quod est reliquum, vere nescitur Dominus.

6. Inquires Quarto, Si quis vendens V.G. vinum, sciat, se decem aureos per fraudes furripuisse in hoc oppido, vel vicinia; ignoret tamen personas peculiare quibus damnum illatum fuit, uti ne, ac sem compositio potest? Si enim eas noscendi spes elucet, debet diligentiam apponere, illisque inventis rem reddere, nec tunc licebit, ut toties diximus, ad compositionem confugere.

7. Respondeo. Villalobos s putat, non esse tunc compositioni locum, sed obligari vendentem restituere summam furreptam Communitati, vel vendere vilius in illo eodem loco.

Addit Castropalaus g hanc sententiam sequens rationem illam, quia tunc Communitas est læsa, quæ, cum sciatur, ipsi est restitutio facienda, quo sic læsa, quantum fieri potest, satisfiat.

8. Verum distinguendum omninò est. Si damnum illatum fuit Communitati, accipiendo ab illius V.G. Thesaurò, vel ab aliquorum cumulo, quia Communitas est læsa, ipsi Thesaurò, seu cumulo facienda est restitutio, ut qui damnum passi sunt, refarciantur.

At si furtum fuit factum ex bonis variorum Civium, qui cognosci non possunt, tunc ec. tẽ pars læsa est incerta, nam (ut rectè Delugo h notat) nihil refert, scire, esse alicujus ex illa Civitate seu communitate, si enim id factis esset, usurarii & furis debita non essent incerta, quia licet, quinam sint ab ipsis læsi, ignorentur, scitur tamen ex qua Civitate